

prima instanță: V. Hadîrca
instanța de apel: A. Panov, V. Efros, A. Minciuna

dosarul nr. 2ra-2337/16

DECIZIE

14 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Iurie Bejenaru
Io Druță
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Sultan Oxana,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Întreprinderii de Stat
Compania Aeriană „Air Moldova” împotriva Oxanei Sultan cu privire la repararea
prejudiciului material,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2016, prin care a fost
admis apelul declarat de către Întreprinderea de Stat Compania Aeriană „Air
Moldova”, casată hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 ianuarie 2016
și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a ț ă:

La 04 mai 2015, ÎS CA „Air Moldova” a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Oxanei Sultan cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii a indicat că la data de 31 ianuarie 2001, prin ordinul nr.
19/p pârâta Sultan Oxana a fost angajată în funcția de manager pe relații internaționale
în secția economică-comercială a ÎS CA „Air Moldova”, iar la data de 02 mai 2001,
Sultan Oxana a fost transferată în funcția de reprezentant în Atena (Republica Elenă)
pe un termen de un an, iar începând cu 02 mai 2002, pe o perioadă nedeterminată.

Menționează că, ulterior, prin ordinul nr. 93 din 11 noiembrie 2011 a fost
dispusă aprobarea și implementarea structurii interne a companiei ÎS CA „Air
Moldova”, respectiv, întru respectarea acestuia și optimizarea cheltuielilor companiei a
fost emisă dispoziția cu nr. 3/p din 25 mai 2012, prin care reprezentanța din Republica
Elenă a fost transferată în Republica Moldova, oficiul ÎS CA „Air Moldova”.

În acest sens, relevă că în consecința măsurilor de optimizare întreprinse,
Oxanei Sultan i-a fost propus transferul, începând cu data de 04 iunie 2012, în funcția
de manager stație Chișinău, prin ordinul nr. 6/p din 04 iunie 2012, propunere, însă,
fiind refuzată de salariat, drept urmare, prin ordinul nr. 178/p din 11 iunie 2012, Sultan
Oxana a fost concediată din funcția de reprezentant în Atena, Republica Elenă în
temeiul art. 86 alin. (1) lit. y) din Codul muncii.

Afirmă că în urma activității Oxanei Sultan în calitate de administrator al
reprezentanței ÎS CA „Air Moldova”, ultima nu a efectuat plata pentru bilete avia

vândute cu achitarea banilor în numerar, iar soldul la finele lunii mai, conform dării de seamă pentru perioada de 01 mai 2012 - 01 iunie 2012, a constituit suma de 15 652,26 euro.

Ulterior, fiind constatat că în raportul vizat nu a fost inclus biletul nr. 57244005968915, care a fost comercializat la data de 14 mai 2012, în suma de 220,35 euro.

De asemenea indică că, potrivit datelor contabile ÎS CA „Air Moldova” spre administrarea Oxanei Sultan au fost transmise și bunuri materiale, care nu au fost predate întreprinderii, ultima, prin scrisoarea ÎS CA „Air Moldova” cu nr. 1319/02 din 29 mai 2013, fiind atenționată despre necesitatea efectuării plății sus indicate, conform dării de seamă, în termen de 5 zile.

La fel, s-a arătat că în virtutea atribuțiilor sale Comisia centrală de inventariere a examinat rezultatele inventarierii a mijloacelor fixe, care se află în gestiunea persoanelor cu răspundere materială ale ÎS CA „Air Moldova”, în urma cărora a fost întocmit procesul-verbal din 23 octombrie 2012, prin care s-a constatat lipsa mijloacelor fixe în sumă de 4 020 lei (Printer Hewlett Packard OfficeJet 6310 - nr. de inventariere 19612, calculator PC Microstar Bezel - nr. de inventariere 19613, Monitor SONY SDM S 75/A/B. - nr. de inventariere 19614), persoana responsabilă pentru aceste bunuri fiind Sultan Oxana.

În aceste condiții, ÎS CA „Air Moldova” consideră că are temei legal de a solicita compensarea prejudiciului material cauzat de Sultan Oxana, care a semnat contractul de răspundere materială deplină cu nr. 77 din 12 februarie 2007, fapt ce atestă că aceasta era responsabilă pentru bunurile companiei, respectiv poartă răspundere în mărimea deplină a prejudiciului material cauzat.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. art. 327-328, art. 333, art. art. 337-338, pct. II din Nomenclatorul funcțiilor deținute și lucrărilor executate de către salariați cu care angajatorul poate încheia contracte scrise cu privire la răspunderea materială individuală deplină pentru neasigurarea integrității valorilor transmise, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 449 din 29 aprilie 2004.

Solicită încasarea de la Sultan Oxana în beneficiul ÎS CA „Air Moldova” a prejudiciului material cauzat în mărime de 15 872,61 euro cu efectuarea plății în lei moldovenești conform cursului oficial de schimb valutar existent la data executării hotărârii și de 4020 lei și 9636,74 lei cu titlu de taxa de stat achitată pentru examinarea acțiunii civile.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 14 ianuarie 2016, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2016, a fost admis apelul declarat de către ÎS CA „Air Moldova”, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasat de la Sultan Oxana în beneficiul ÎS CA „Air Moldova” prejudiciul material în mărime de 15 872, 61 euro și 16 651,66 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 12 iulie 2016, Sulta Oxana a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, pe care o consideră legală și întemeiată.

În motivarea recursului invocă dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată, concluziile căreia contrazic alte argumente invocate în susținerea poziției sale.

Astfel, invocă că instanța de apel, în decizia contestată, face referire la prevederile art.338 alin.(1) Codul muncii și anume lit. a), b), c) și f), fără a ține cont de faptul că între salariat și angajator, deși, a fost încheiat un contract de răspundere materială, însă acesta fiind valabil pe perioada angajării salariatului la unitate, iar din momentul eliberării din funcție și încetării contractului individual de muncă, evident a încetat și contractul nominalizat și careva pretenții de către ÎS CA „Air Moldova” la momentul încetării relațiilor de muncă n-au fost înaintate, cu toate că a solicitat de nenumărate ori efectuarea unei inventarieri, după cum prevede și legislația în vigoare în cazul încetării, întreruperii activității, schimbării sau înlocuirii a gestionarului.

Apreciază drept declarative și argumentele intimatului, reținute de altfel și de instanța de apel, cu referire la faptul că salariatul a primit bunurile și alte valori spre decontare în baza unei procuri unice sau în baza altor documente unice, deoarece nici procura și nici documente unice n-au fost prezentate în instanță de către ÎS CA „Air Moldova” în calitate de probe.

Evidențiază recurenta că, într-adevăr, potrivit art.338 din Codul muncii, salariatul poate fi tras la răspundere materială deplină pentru prejudiciul material cauzat, totodată prin prisma prevederilor art.341 și 342 Codul muncii este determinată procedura obligatorie care trebuie efectuată de către angajator în cazul prejudiciului material, care însă nu a fost efectuat de către ÎS CA „Air Moldova” pînă la concedierea eu.

Mai invocă recurenta că pînă la anularea procurii cu toate împuternicirile acordate de către ÎS CA „Air Moldova” și după anularea acesteia a întreprins măsuri în vederea restituirii sumei pretinse de intimat, comunicîndu-se ultimului, în repetate rînduri, despre necesita efectuării inventarierii bunurilor materiale și comunicarea acțiunilor care necesită să fie întreprinse în acest sens, însă care au fost lăsate fără răspuns de către angajator.

Afirmă că a încercat să depună suma pretinsă în casa întreprinderii pe adresa mun. Chișinău, str. Negruzzi 10, conform indicațiilor solicitate în scris, însă casierul a refuzat încasarea banilor, fapt despre care a fost informată ÎS CA „Air Moldova” la data de 04 iunie 2013 prin scrisoarea nr.616, dar iarăși fiind lăsată fără nici o atenție și răspuns.

Insistă că odată fiind anulată procura, nu a avut posibilitate să transfere suma solicitată, respectiv acesta fiind un motiv de imposibilitate de a preda suma de bani pretinsă. Un alt motiv a fost că pe teritoriul Republicii Moldova se cerea predarea sumei în valută străină, dar după cum indică și intimatul plățile și transferurile pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează în moneda națională.

În aceste condiții, consideră cerințele intimatului privind încasarea sumei de 15652,26 euro neîntemeiate, fiindcă din partea ei au fost întreprinse acțiuni de transmitere a banilor, însă intimata a refuzat recepționarea banilor, fapt care este confirmat prin scrisoare nr. din 04 iunie 2013, care, la fel, a fost lăsată fără răspuns.

Totodată, este de părere recurenta că instanța eronat face referire la prevederile Codului muncii (art.327,338, 333), care nu sunt aplicabile situației de fapt și de drept, deoarece la momentul înaintării reclamației către Sultan Oxana, ultima deja nu mai activa în cadrul ÎS CA „Air Moldova”, iar potrivit Hotărîrii Plenul Curții Supreme de Justiție nr.11 din 03 octombrie 2005, dacă prejudiciul a fost cauzat în momentul în care raporturile juridice de muncă au încetat în modul stabilit de lege, dispozițiile privind răspunderea materială, potrivit Codului muncii, devin inaplicabile. în acest caz intervine răspunderea civilă.

De asemenea, invocă că instanța de apel nu a ținut cont și de faptul, că la examinarea litigiului privind recuperarea prejudiciului cauzat de salariat este necesar să persiste și unul din principalele elemente ale răspunderii materiale ale salariatului față de angajator și anume: cel care a produs prejudiciul trebuie să aibă calitatea de salariat al unității păgubite, ceea ce lipsește în acest caz.

Totodată atenționează și asupra faptului că instanța de apel a ignorat și prevederile legislației privind termenul de prescripție menționat de către dînsa atît în scris cît și verbal, or potrivit art.344 alin.(4) Codul muncii, cererea despre plata despăgubirilor în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de către una din părțile contractului individual de muncă se depune în instanța de judecată în termen de un an în cazul în care au apărut divergențe între acesta și angajatorul său privind modul de reparare a prejudiciului material cauzat de către salariat angajatorului. Termenul menționat este termen de prescripție, deoarece se referă la un drept de acțiune, și sînt susceptibile de repunere în cazul existenței unor motive justificate, constatate de instanța de judecată, pe cînd de către instanță n-au fost constatate careva motive de repunere în termen, mai mult iar intimatul nici nu a solicitat acest fapt.

Mai invocă în acest sens că termenul de prescripție este formulat de legiuitor în calitate de sancțiune civilă aplicată creditorului care manifestă lipsă de interes și o administrare necalitativă a afacerilor sale și totodată o garanție a stabilității relațiilor civile. Or, fiind concediată din funcție la 11 iunie 2012, după care în septembrie 2012 înștiințată despre transferul sumei nominalizate, ÎS CA „Air Moldova” abia în luna mai 2015 înaintează acțiune în instanța de judecată împotriva sa cu privire la încasarea prejudiciului material conform legislației muncii. Consideră că acțiunea în cauză este tardivă și nu mai are pîrghii legale prin care poate s-o oblige de a executa obligația.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

După cum rezultă din actele cauzei copia decizie instanței de apel din 20 aprilie 2016 a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților, inclusiv și în adresa recurentei Sultan Oxana la 10 mai 2016, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire (f.d. 183), însă date care ar confirma și recepționarea acesteia de către recurentă la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 12 iulie 2016, prin intermediul Curții de Apel Chișinău, în termen.

La 01 septembrie 2016, în adresa intimatului ÎS CA „Air Moldova” a fost expediată copia recursului declarat de către Sultan Oxana cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Iar la 06 septembrie 2016, ÎS CA „Air Moldova”, prin intermediul reprezentantului său – Silvia Capcelea a depus referința la recursul declarat în care a invocat caracterul neîntemeiat al acestuia și a solicitat respingerea lui.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2016, recursul declarat de către Sultan Oxana , a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite

recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Actele cauzei denotă că ÎS CA „Air Moldova”, înaintând acțiunea în judecată împotriva Oxanei Sultan cu privire la repararea prejudiciului material, a solicitat încasarea de la Sultan Oxana a sumei de 15 872,61 euro, cu efectuarea plății în lei moldovenești conform cursului oficial de schimb valutar existent la data executării hotărârii și 4020 lei cu titlu de prejudiciul material și a sumei de 9636,74 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii și respingerii acesteia ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către ÎS CA „Air Moldova” instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia, casând hotărârea primei instanțe și adoptând o nouă hotărâre cu privire la admiterea acțiunii parțial, dispunând încasarea din contul Oxanei Sultan în beneficiul ÎS CA „Air Moldova” a prejudiciului material în sumă de 15 872,61 euro și a sumei de 16 651,66 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest respingând pretențiile din acțiune ca fiind neîntemeiate.

În susținerea soluției date, instanța de apel cu referire la prevederile art. 327 alin. (1) și alin. (2), art. 333 alin. (1) și alin. (2), art. 338 alin. (1) din Codul muncii și pct. I și II din Nomenclatorul funcțiilor deținute și lucrărilor executate de către salariați cu care angajatorul poate încheia contracte scrise cu privire la răspunderea materială individuală sau colectivă (de brigadă) deplină, precum și a contractelor-tip cu privire la răspunderea materială deplină aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 449 din 29 aprilie 2004, a reținut că între părți a fost semnat contractul privind răspunderea materială deplină nr. 77 din 12 februarie 2007, cu toate acestea Sultan Oxana în calitate de administrator al reprezentanței ÎS CA „Air Moldova”, nu a efectuat ultima plată pentru bilete avia vândute, contra bani cash, soldul la finele lunii mai, confirm dării de seama pentru perioada 01 mai 2012-01 iunie 2012, constituind suma de 15 652,26 euro.

La fel, instanța de apel a remarcat că faptul netransmiterii sumei menționate nu a fost negat de intimata, indicându-se în calitate de temei precum că a încercat să depună suma pretinsă în casa întreprinderii de pe adresa mun. Chișinău, str. Negruzzi, însă de către casier a fost refuzată încasarea acestora, în acest sens găsind relevanța prevederilor art. 123 alin. (6) CPC, care indică că faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Instanța de recurs verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și argumentele aduse în recurs, constată că soluția în speță a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțelor cauzei și aprecierea cuvenită a argumentelor invocate de către Sultan Oxana în dezacord cu acțiunea înaintată de ÎS CA „Air Moldova”.

Astfel, instanța de recurs remarcă că, deși Sultan Oxana atât prin referința depusă la cererea de chemare în judecată, precum și în ședințele de judecată a primei instanțe, până la încheierea dezbaterilor judiciare, a invocat, pe lângă netemeinicia acțiunii, și prescripția ca temei de respingere a acțiunii (f. d. 86, 140-143), instanța a omis să se expună referitor la susținerea pârtei cu privire la omiterea termenului de prescripție de către reclamant la depunerea acțiunii, prevăzut de art. 344 alin. (4) al Codului muncii.

Este de menționat că nici instanța de apel, dispunând admiterea apelului declarat de ÎS CA „Air Moldova”, nu a verificat argumentul Oxanei Sultan cu privire la omiterea de către reclamant a termenului de prescripție, deși, prin prisma prevederilor art. 373 alin. (4) CPC, aceasta nu a fost legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, fiind obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

În această ordine de idei, instanța de recurs notează că faptul dat constituie o încălcare la judecarea cauzei, or instanțele de judecată ierarhic inferioare erau obligate să examineze și să se expună asupra argumentului invocat de către Oxana Sultan cu privire la prescripție, care, în sensul art. 271 Cod civil, ca parte în proces, este în drept să-și realizeze dreptul său la aplicarea termenului de prescripție în interes propriu.

Sub aspectul celor relatate se constată că examinarea apelului declarat de ÎS CA „Air Moldova” a avut loc cu încălcarea normelor de drept procedural, cât și normelor de drept material, prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție este în imposibilitate de a verifica legalitatea unei astfel de hotărâri, situație care impune admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea pricina spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecare, instanța de apel trebuie să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând principiile disponibilității, contradictorialității și inițiativei în obținerea, exercitarea și apărarea drepturilor civile.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Sultan Oxana.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „Air Moldova” împotriva Oxanei Sultan cu privire la repararea prejudiciului material, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Io Druță

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva